

The animal keeping culture and the motivation of animal keepers in Hungary

S. L. Komjáti¹
L. Ózsvári²
Sz. Vetter^{1*}

1. Állatorvostudományi Egyetem,
Állatvédelmi Jogi-, Elemző és
Módszertani Központ,
H-1078 Budapest, István u. 2.

*e-mail: vetter.szilvia@univet.hu

2. Állatorvostudományi Egyetem,
Törvényszéki Állatorvostani és
Gazdaságtudományi Tanszék,
Budapest

Állattartási szokások és az állattartók motivációi Magyarországon

Komjáti Sára Luca¹, Ózsvári László², Vetter Szilvia^{1*}

ÖSSZEFOGLALÁS

A szerzők célja a hazai állattartási szokások és az állattartók motivációinak feltérképezése volt. A vizsgálatban 843 magyar válaszadó vett részt 2021. június 20. és augusztus 30. között. A kutyatartók 97%-a családtagként tekint kutyájára, közel 25%-uk nem szeretné ivartalaníttatni állatát. Az ivartalanítás megtagadásának vezető oka kutyák esetében a későbbi tenyésztési, szaporítási lehetőség, a macskatartók körében pedig a beavatkozás anyagi vonzata volt, második legjellemzőbb válasznak mindkét csoportban az ivartalanítás feleslegesnek ítéltése bizonyult. Az állattartók, a nők, a fiatalabb korosztály tagjai, valamint a magasabb fokú végzettséggel rendelkezők fontosabbnak vélik az állatok jóllétét, legyen szó társállatról vagy haszonállatról. A megkérdezettek 42,3%-a szerint egyáltalán nem, 47,3%-a szerint inkább nem ideálisak a haszonállatok számára a telepi körülmények.

SUMMARY

Background: In the past few decades the animal keeping culture and habits have changed a lot internationally, some animals have become family members. The COVID-19 pandemic has created an unprecedented situation in the world, including Hungary. In many places, the quarantine period was associated with isolation and, therefore, an increase in the number of companion animals.

Objectives: Our aims were to 1) survey the animal keeping culture and habits, 2) examine the motivation of the owners and 3) explore the attitudes about adoption, neutering, breeding and the use of livestock animals in Hungary.

Materials and Methods: Specialized surveys were conducted among 843 persons through social media and personal interviews from 20 June to 30 August 2021 by using a questionnaire including 46 questions. The chosen groups were compared with Fisher's Exact test and Chi-square test.

Results and Discussion: 97.0% of the respondents regard their dog as a family member. Nearly 25% of the respondents do not wish to neuter their dogs, because they want to breed the dogs or they find it unnecessary. The primary reason for cat keepers not to neuter their pet is the financial issue. Animal keepers and women are significantly more likely to consider their animal as a family member ($p < 0.001$). Men, the elderly, people who live in the countryside and those who have only elementary education think that neutering is of less importance ($p < 0.001$). Non-animal keepers, elderly people and men think more negatively about adoption. Buying an animal from a breeder is more important to the younger age groups ($p < 0.001$) and those who live in Budapest ($p < 0.01$). 42.3% of the respondents gave the lowest evaluation scores to the assessment of the livestock units. Women, people from younger age groups ($p < 0.05$) and those who have higher education ($p < 0.001$) think more negatively about the use of farm animals. Non-animal keepers, the elderly and people of lower education consider the livestock animals' emotional intelligence lower ($p < 0.05$). Men ($p < 0.001$), people over 65 years of age ($p < 0.001$) and of lower education ($p < 0.01$), and also non-animal keepers ($p < 0.001$) accept significantly easier the use of livestock animals.

Az emberek és állatok kapcsolata több ezer éves múltra tekint vissza, az emberi történelem számtalan ponton kapcsolódik az állatvilággal. Kezdetekben biztos élelemforrásként és védelmezőként tekintettek az állatokra, ám a pusztán használati szemlélet az idők folyamán jelentősen módosult. A mai modern társadalomban az állatok a társas élet szerves részévé váltak, sokan szoros érzelmi kapcsolatot ápolnak kedvenceikkel [1].

A mai modern társadalomban az állatok a társas élet szerves részévé váltak

Az ősi kultúrákban gyakran előforduló totemizmusban, sámánizmusban az állatokat szentként, istenként tisztelték, valamint hozzájuk fohászoltak a sikeres vadászatért és elegendő terményért. Gyógyító és varázserőt tulajdonítottak nekik. Hitték, hogy ők hozzák el nekik a jólétet, valamint megóvják őket az éhínségtől és a betegségektől [2]. Míg ARISZTOTELÉSZ, az ókori görög tudós és filozófus úgy gondolta, hogy az állatok nem rendelkeznek értelemmel, DESCARTES az állatok érzéseit és szenvedési képességét is kétségbe vonta [3]. A XVII. században elindult ipari forradalom jelentős változásokat hozott az állatokkal való bánásmódban. Az új társadalmi berendezkedés révén már nem csak az uralkodó elit körében volt gyakori házikedvencek tartása, hanem az alsóbb osztálybeli lakosság körében is. A korábbi haszonelvű állattartási szemlélet átformálódott, az emberek felfedezték kedvenceikben a támaszt és barátot jelentő társat [4]. Az 1980-as években újabb változás indult mind a társadalom összetételében, mind az állatokkal szembeni attitűdökben. Megnövekedett a társállatok száma, lassú terjedésnek indultak az állatbarát szolgáltatások, a változással együtt az állatorvosi praxisok is jelentősen átalakultak. Megnövekedett az igény a humánorvoslásban már korábban bevezetett, precíz diagnózis felállítására, emellett a preventív kezelések is terjedni kezdtek [5].

A kutyatartó háztartások aránya 2021-re az összes háztartás 50,4%-ára nőtt hazánkban

A legtöbb kutyatartó Pest vármegyében és Budapesten él

Magyarország is hasonló utat járt be az elmúlt időszakban. A XIX. századi előzmények után a rendszerváltás előtti évtizedben ismét megjelentek az állatvédő szervezetek, a közvélemény pedig növekvő érdeklődést mutat az állatvédelem, valamint a társ- és egzotikus állattartás iránt. A COVID-19 világvárvány számos humán- és állategészségügyi kihívással járt [6, 7], a karanténidőszak, az elmagányosodás pedig magával hozta a társállattartás iránti növekvő igényt. Míg 2018-ban még csak megközelítőleg minden harmadik magyar háztartásban élt kutya, a kutyatartó háztartások aránya 2021-re az összes háztartás 50,4%-ára nőtt egy reprezentatív kutatás alapján [8]. Az országon belül a legtöbb kutyatartó Pest vármegyében és Budapesten él. A menhelyekről történő örökbefogadás aránya relatív kicsinek mondható, a kitöltők 14,9% fogadta örökbe állatát. A megkérdezettek több, mint háromnegyedének nem okoznak gondot a kutyájukkal kapcsolatos kiadások. Kevés kivétellel egyetértettek abban, hogy a felelős állattartással a gyerekeket is meg kell ismertetni (98,3%), ill., hogy a kormánynak támogatnia kell a nemzeti ivartalanítási programokat (95,2%).

ATTITŰDKUTATÁSOK

Az attitűd kifejezés a latin „aptus” szóból származik, jelentése valamire való alkalmasság, megfelelés. ALLPORT szerint „az attitűd a tapasztalat révén szerveződött mentális és idegi készenléti állapot, amely irányító vagy dinamikus hatást gyakorol az egyén reagálására mindazon tárgyak és helyzetek irányában, amelyekre az attitűd vonatkozik” [9]. Az első, állatokkal szembeni attitűdkutatásokat az 1970–80-as években végezték el. Egy 1979-es kutatás szerint a korabeli haszonállattartók és rodeókon dolgozók körében megfigyelhető volt az utilitárista szemlélet, gondolkodásukat az állatokkal szembeni dominancián alapuló attitűdök jellemezték. A férfiak sokkal elfogadóbbnak bizonyultak az állatok felhasználásával kapcsolatban, mint a női válaszadók. Ugyancsak jelentős eltérést tapasztalható az állattartók és az állatot nem tartók gondolkodásában [5].

A vidéken élők inkább haszonelvű, míg a városiak inkább humanista attitűdökkel rendelkeztek az állatok iránt

SÁTORI 2006-ban publikált attitűdvizsgálata is hasonló eredményeket hozott, sőt megállapította, hogy nem csak a nem, hanem egyéb demográfiai adatok, mint pl. a lakóhely és az iskolai végzettség is befolyásoló erővel bírhat. A vidéken élők inkább haszonelvű, míg a városiak inkább humanista attitűdökkel rendelkeztek [5]. 2015-ben ELLINSON és mtsai a norvég lakosság körében végeztek kutatást az állattartást övező attitűdöket vizsgálva. A kutyatartók pozitívabb attitűddel rendelkeztek és erősebben is kötődtek az állatokhoz, valamint nagyobb empátiát mutattak az állatok irányába, mint a kutyával nem rendelkezők. Az állatokkal kapcsolatos attitűd, az empátia és az állati fájdalom megítélése során meghatározónak bizonyult a válaszoló neme [10]. 2018-ban JACOBSON és CHANG szoros összefüggést találtak az állatokkal szembeni negatív attitűdök és fiatalkori bűnözés között, valamint az állattartók között szignifikánsan nagyobb volt az empátiaérzék, szemben az állatot nem tartókkal [11].

AZ ÁLLATOK AZ EMBEREK EGÉSZSÉGÉRE GYAKOROLT HATÁSAI

Az állatok emberekre gyakorolt pozitív hatását már számos kutatás alátámasztotta. Jelenlétük segíthet a mentális betegségek és a szorongás kezelésében, csökkentheti a vérnyomást, és ezáltal kedvezően hathatnak a szív- és érrendszeri betegek számára. Fizikailag és/vagy mentálisan sérült gyerekek és felnőttek számára sokféle rehabilitációs programot hoztak létre, amelyekben fontos szerepet kapnak az állatok, elsősorban a kutyák és a lovak [12]. Az American Heart Association által 2013-ban publikált kutatás szerint az állattartás jelentősen befolyásolja egészségügyi állapotot. A közel azonos BMI-vel (Body Mass Index) és szocioökonómiai profillal rendelkezők közül az állattartóknak szignifikánsan alacsonyabb a vérnyomásuk, ezáltal csökken a szív- és érrendszeri betegségek kialakulásának valószínűsége. Az ebtartók körében kisebb a dohányosok száma, vérükben alacsonyabb az összlipid- és a trigliceridszint, valamint többet mozognak, mint a kutyát nem tartók [13].

Az állatok nem csupán a fizikális betegségek kezelésében lehetnek az emberek segítségére, de számos pszichés és mentális betegségben szenvedő betegnek nyújthatnak támaszt. Az állatok jelenléte csökkentheti a szorongást, a depressziót, sőt segíthetik a kognitív képességek fejlesztését. Számos mentális betegség kezelési protokolljának fontos része az állatasszisztált terápia [14, 15]. Demenciával küzdő betegek körében több vizsgálatot is végeztek. Két amerikai idősök otthonában végzett tanulmány szerint, azok a betegek, akiket bevontak az állatok gondozásába, többet mosolyogtak, szívesen beszélgettek az állatokkal. A szociális viselkedésükre bevezetett pontozási rendszer alapján szignifikáns javulást értek el az állatasszociált terápia bevezetését követően. Emellett nem csak a szociális készségeik javultak a betegeknek, de jelentősen csökkentek a problémás magatartási formák [16]. A demencia mellett a skizofréniával diagnosztizált betegek is jó hatással vannak az állatok. A kutatás végén az állatasszisztált terápiaiban résztvevőknek szignifikánsan javult a kommunikációs képessége és hajlandósága, valamint a kognitív rehabilitációjuk is felgyorsult [16]. Mentális betegséggel diagnosztizált emberek társadalomba illeszkedését is megkönnyítik az állatok. Segítenek a stigmák leküzdésében, nem csak azért, hogy gazdájuk magabiztosabb jelenlétükben, de a környezetükben élők is elfogadóbbak azokkal, akik betegségük ellenére is tudnak gondoskodni egy állatról [14]. Wood és mtsai három amerikai és egy ausztrál nagyvárosban végeztek átfogó vizsgálatot arról, hogy az állattartás miképp befolyásolja az emberekkel való megismerkedést. Az állattartók szignifikánsan nagyobb arányban ismerték szomszédjaikat, mint az állatot nem tartók, az állatok elsősorban a kapcsolat felvételében jelentettek nagy segítséget, katalizálták az interakciót idegen emberek között [17].

Az állattartóknak szignifikánsan alacsonyabb a vérnyomásuk, ezáltal csökken a szív- és érrendszeri betegségek kialakulásának valószínűsége

Az állatok számos mentális zavarban, betegségben szenvedő nyújthatnak támaszt

ANYAG ÉS MÓDSZER

**A szerzők kérdőíves
felmérést végeztek 843
személy részvételével**

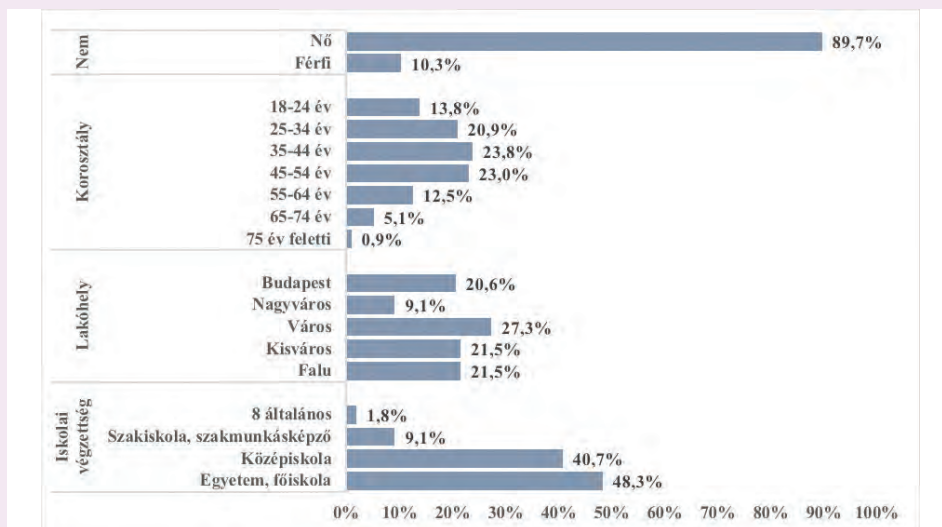
A kutatáshoz szükséges anonim kérdőív a Google Forms elnevezésű programmal készült [18]. A kérdőív a Facebook, vagyis a Magyarországon leggyakrabban használt közösségi oldal [19] felületén volt elérhető, ezen kívül személyes megkérdezéssel az idősebb, közösségi médiát kevésbé használó korosztály 65 képviselője is részt vett a vizsgálatban. A vizsgálat 2021. június 20. és augusztus 30. közötti időszakban zajlott összesen 843 személy részvételével. A kérdőív 46 kérdést tartalmazott, amelyek közt nyílt, zárt és félig zárt kérdéseket szerepeltek, ill. az attitűdvizsgálat részeként egytől ötig tartó Likert-skálás minősítésre is sor került. A beérkezett válaszok kiértékelését a Google Forms saját összesítőjével, a Microsoft Excel táblázatkezelővel, valamint az R statisztikai szoftverrel végeztük. A válaszok nem, korosztály, lakhely és iskolai végzettség szerinti csoportosítása után az egyes csoportok összehasonlítását Fisher-féle egzakt teszttel és khi-négyzet próbával végeztük. Szignifikánsnak tekintettük az eredményt, ha annak p-értéke kisebb volt, mint 0,05 [20].

EREDMÉNYEK ÉS MEGVITATÁS

A válaszadók között nagy volt a nők aránya (89,7%) és a korosztályi megoszlás igen nagy diverzitást mutatott. Legtöbben a 35 és 44 év közötti korosztályból, legkisebb arányban pedig a 75 évnél idősebbek töltötték ki a kérdőívet. A lakóhely szerinti megoszlást figyelembe véve a városban lakók voltak többségben (27,3%), falun a válaszadók 21,5%-a, Budapesten pedig 20,6%-a él. A válaszadók közel fele (48,3%) felsőfokú, egyetemi vagy főiskolai végzettséggel rendelkezett (1. ábra).

1. ÁBRA. A kitöltők demográfiai összetétele nem, életkor, iskolázottság és lakóhely (településtípus) szerint (n = 843)

FIGURE 1. Demographic profile of the respondents according to gender, age, education and place of residence (type of settlement) (n = 843)

Megjegyzés: Az egyes értékek összege több lehet 100%-nál.

ÁLLATTARTÁSI SZOKÁSOK BEMUTATÁSA

A 843 válaszadó közül 799 fő állattartó. A válaszadók közel 80%-a kutyát tart, 40%-a pedig macskát, közel 70%-a pedig több állatfajjal osztja meg otthonát. Az állattartók 93%-a azonnal, vagy legkésőbb pár napon belül állatorvoshoz fordul kedvencével, ha az szokatlanul viselkedik.

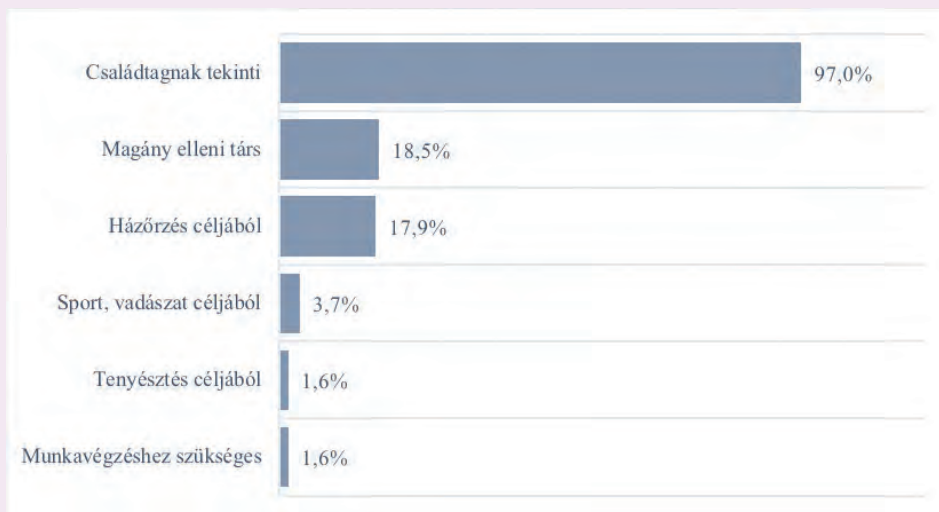
A vizsgálat szerint az ebtartók 97,0%-a családtagnak tekinti kedvencét, 18,5%-uk a magány ellen, 17,9%-uk házőrzés céljából tart kutyát. Azok száma, akik csak házőrzés miatt tartják a kutyájukat, csupán 13 fő volt, többségük az idősebb korosztályba tartozik. A sport és a vadászat céljából való kutyatartás a negyedik, a tenyésztés pedig az ötödik helyre került az összesítésben, míg a divat miatti senki sem tart kutyát

A megkérdezett kutyatartók 65%-a már ivartalanítottta állatát, 23,8%-uk pedig nem is szeretné

(2. ábra). Ezek az adatok összhangban vannak a korábbi hazai felmérés eredményeivel [21]. A megkérdezett kutyatartók 65%-a már ivartalanítottta állatát, 11,2%-a még nem, viszont tervezi a későbbi ivartalanítást, mivel az ő kedvenceik jellemzően még túl fiatalok, 23,8%-uk pedig nem akarja alávetni állatát a műtétnek. Arra a kérdésre, hogy állata miért nem ivartalanított, eltérő válaszok érkeztek. A legtöbb gazda a későbbi tenyésztést, szaporítást írta oknak. A másik vezető indokként a „felesleges” állítás állt, valamint az, hogy állatuk nem találkozik másik kutyával. Harmadik helyen a „kockázatoságot” említették a válaszadók. A női válaszadók kockázatosabbnak vélik a műtétet. Voltak, akik szerint a kan kutyákat nem érdemes ivartalanítani, mert nem csavarognak el, és gazdájuknak nem is tudnak gondot okozni. Ezeken túl egyéb indokokat is felsoroltak a tulajdonosok, mint pl. az elhízást, a kutya életkorát, vagy hogy sajnálja, együtt érez a kutyával, ill. hogy drágának találja a beavatkozást (3. ábra). A megkérdezettek 38,7%-a naponta többször, 20,2%-a naponta viszi el sétálni kutyáját. A kutyatulajdonosok 5,1%-a soha sem megy el sétálni kedvencével (4. ábra). Köztük kiemelkedően nagy azok száma, akik nem akarják ivartalaníttatni a kutyájukat. Míg összességében a válaszadók csupán 23,8%-a nem szeretné ivartalaníttatni állatát, addig a kutyájukat soha nem sétáltatók között ez az arány 62,86%.

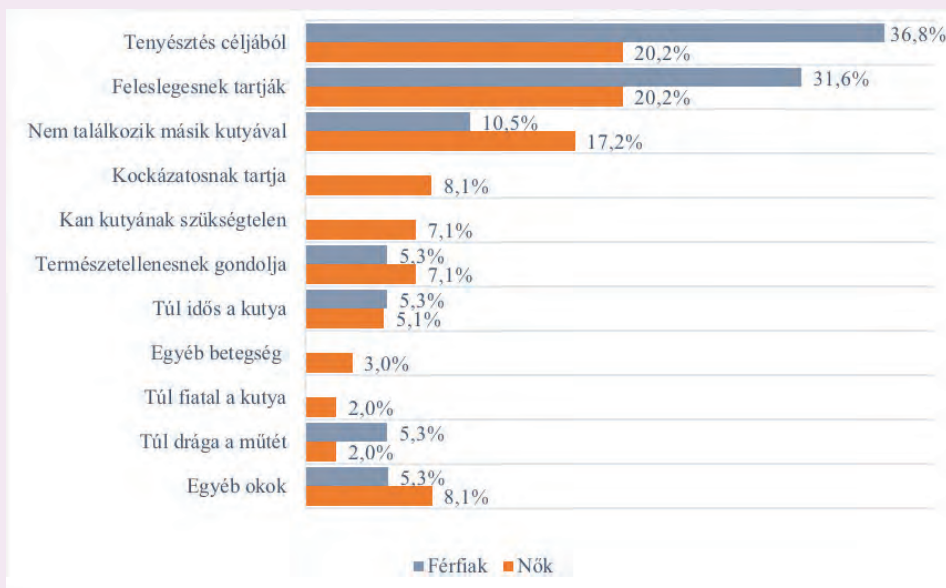
2. ÁBRA. A kutyatartás okainak megoszlása (n = 699)

FIGURE 2. Distribution of reasons for keeping dogs (n = 699)

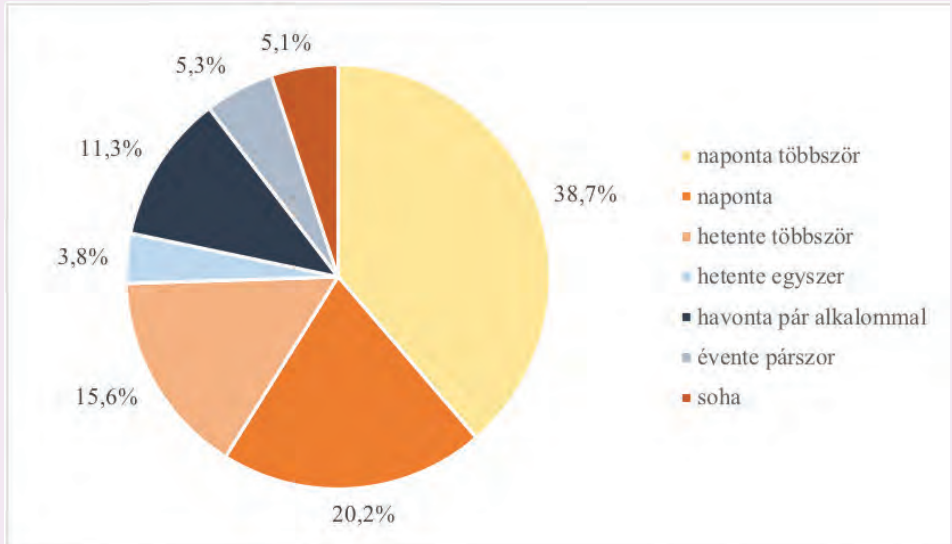
3. ÁBRA. Az ivartalanítás mellőzésének okai a kutyatartók körében nemek szerint (n = 118)

FIGURE 3. Distribution of reasons for not neutering among dog owners by gender (n = 118)

4. ÁBRA. A kutyasétáltatás gyakoriságának megoszlása (n = 684)

FIGURE 4. Distribution of the frequency of dog walking (n = 684)

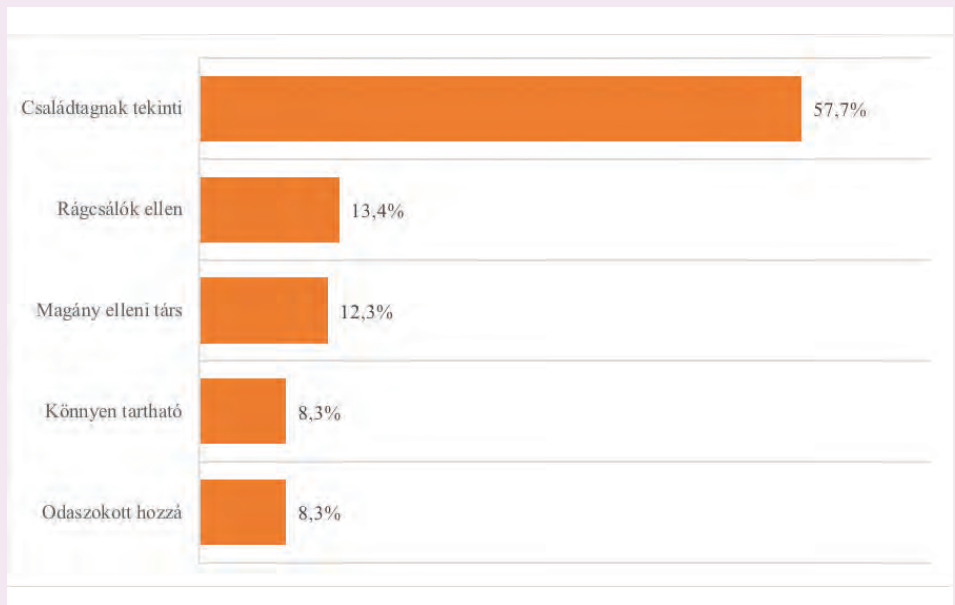

A macskatartók nagy arányban tekintenek családtagként az állatra

A felmérésben részt vettek 38,4%-a tart macskát. Az általuk tartott macskák 42,3% kijárós, 38,6%-a benti, míg 19,1%-a kizárólag kinti tartású. Kiugróan nagy volt azok száma, akik családtagként tekintenek kedvencükre. Második helyen a vadászat, rágcsálók távoltartása szerepelt. A magány elkerülése került a harmadik helyre, míg negyedik helyen a könnyen tarthatóságot említették, és azt, hogy odaszokott az állat, nem ők vásárolták, nem ők fogadták örökbe. A kutyatartással ellentétben a macskatartók között nem volt olyan, aki tenyésztés, szaporítás miatt tart állatot (5. ábra).

5. ÁBRA. A macskatartás okainak megoszlása (n = 480)

FIGURE 5. Distribution of reasons for keeping cats (n = 480)

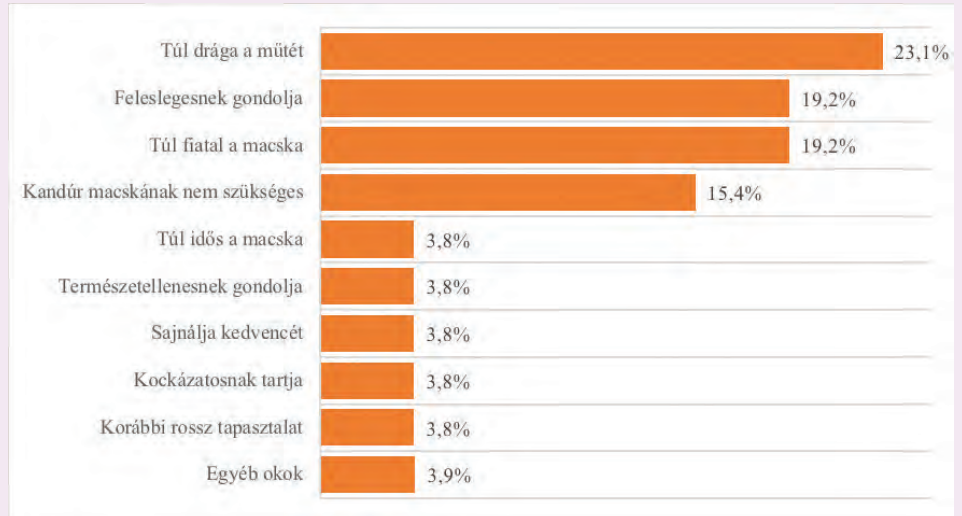

A macskatartók 77,7%-a ivartalanította már kedvencét és további 12,3% tervezi, hogy a jövőben elvégezteti a műtétet. A megkérdezettek 10,1%-a nem szeretné a jövőben sem ivartalanítani macskáját. Ellentétben a kutyatartókkal, a macskatartók első helyen az anyagi okokat említették meg az ivartalanítás mellőzése kapcsán. Második helyen itt is az ivartalanítás „felesleges” volta jelent meg, ill. azok, akik később tervezik a beavatkozást elvégeztetni, megemlítették, hogy állatuk még túl fiatal (6. ábra).

Az egzotikus állatokat tartók 67,4%-a teljes értékű családtagként tekint állatára. A könnyű tarthatóságot az emberek 27,3%-a említette meg az állattartás okaként. A válaszok közt megjelent a divat is, ill. gyermekek jelenléte a családban, akik sokszor hatással vannak az állatfaj kiválasztására is (7. ábra). A megkérdezettek több, mint 20 különböző fajt tartanak, az állattartók közel 30%-a nyulat tart otthon, de a teknősök, hörcsögök, madarak is népszerűek.

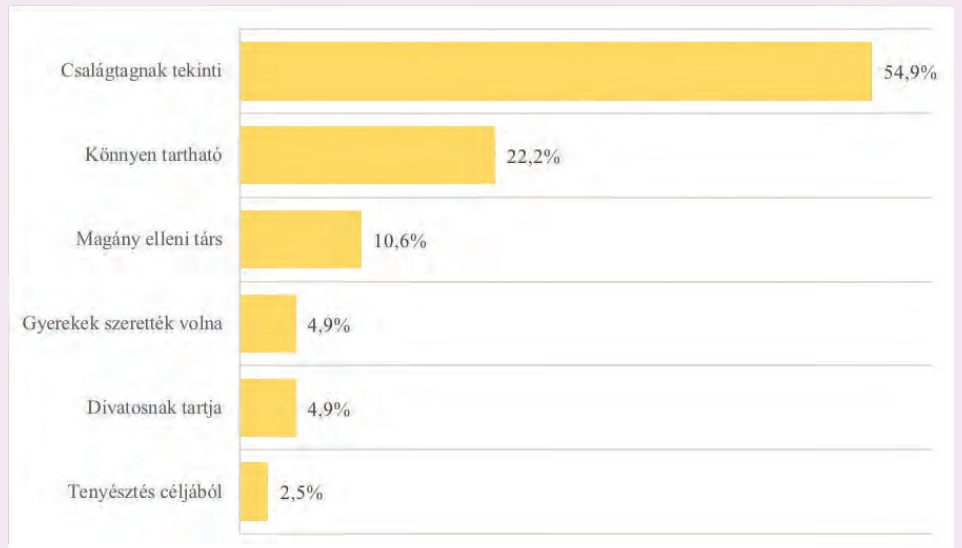
6. ÁBRA. Az ivartalanítás mellőzése okainak megoszlása a macskatartók körében (n = 26)

FIGURE 6. Distribution of reasons for not neutering among cat owners (n = 26)

7. ÁBRA. Az egzotikus állatok tartása okainak megoszlása (n = 162)

FIGURE 7. Distribution of reasons for keeping exotic animals (n = 162)

Az állattartók körében népszerű az örökbefogadás gondolata

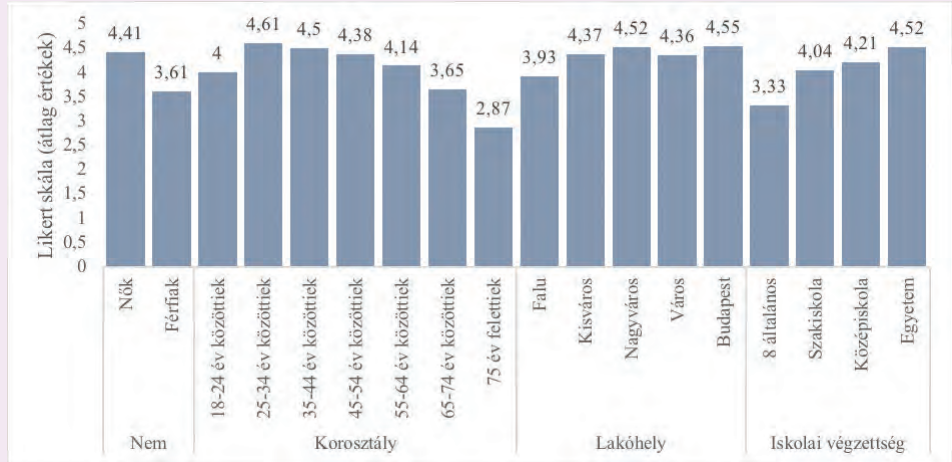
ATTITŰDVIZSGÁLAT

A nők, a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők, a fiatalabb korosztályok tagjai, valamint a nagyobb településeken élők fontosabbnak tartják az ivartalanítás kérdését, és inkább vélik úgy, hogy az ivartalanítás hozzátartozik a felelős állattartáshoz, mint a többi csoport ($p < 0,001$) (8. ábra). Az állatot nem tartók ($p < 0,001$), a férfiak ($p < 0,01$), valamint az idősebb korosztály tagjainak esetében ($p < 0,05$) kisebb az örökbefogadási hajlandóság, vagyis kevésbé fogadnának örökbe egy menhelyi állatot. Az állattartók körében népszerű az örökbefogadás gondolata, az általuk adott érték átlagosan 4,42 (szórás: 1,03; medián: 5) volt. A korosztályok közül a legpozitívabban a 18-24 év közöttiek vélekedtek az örökbefogadásról, ők átlagosan 4,54 (szórás: 1; medián: 5) pontot adtak (9. ábra).

Egy 2021-es felmérés szerint a kutyával jelenleg nem rendelkező, de az eb-tartást tervező válaszadók a legnagyobb arányban 25 év feletti, legalább középiskolai végzettséggel rendelkező városi nők, akiknek az örökbefogadás sok esetben vonzó alternatíva [22].

8. ÁBRA. Az ivartalanítással szembeni attitűdök átlagának megoszlása a válaszadók szocio-demográfiai adatai tükrében (n = 843)

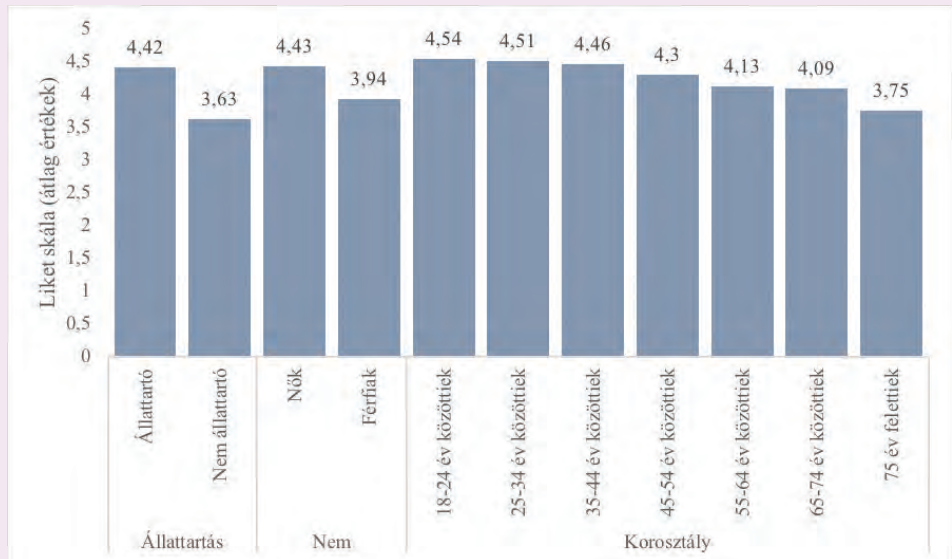
FIGURE 8. Average distribution of attitudes towards neutering according to the respondents' socio-demographic profile (n = 843)

Megjegyzés: 5 fokozatú Likert-skála, 1: egyáltalán nem értek egyet az állítással, 5: teljes mértékben egyetértek vele

9. ÁBRA. Az örökbefogadással szembeni attitűdök átlagának megoszlása a válaszadók szocio-demográfiai adatai tükrében (n = 843)

FIGURE 9. Average distribution of attitudes towards adoption according to the respondents' socio-demographic profile (n = 843)

Megjegyzés: 5 fokozatú Likert-skála, 1: egyáltalán nem értek egyet az állítással, 5: teljes mértékben egyetértek vele

A megfelelő tenyésztő kiválasztásának fontosságát illetően az egytől ötig terjedő skálás értékelésen 3,67 (szórás: 1,56; medián: 4) pontot adtak átlagosan az állattartók, az állatot nem tartók pedig még ennél is kevesebbet, csupán 3,5-t (szórás: 1,66; medián: 4) (10. ábra). Az egyes korosztályok megítélésében szignifikáns különbségek találhatóak ($p < 0,001$). A legtudatosabbnak a 25-34 év közötti korosztály bizonyult, de ebben a csoportban sem érte el az átlag a 4-et. A lakóhely szerint besorolt csoportok között szintén szignifikáns eltérés tapasztalható: a városokban és Budapesten élők fontosabbnak vélik, hogy állatuk megfelelő, gondos tenyésztőtől kerüljön hozzájuk ($p < 0,01$).

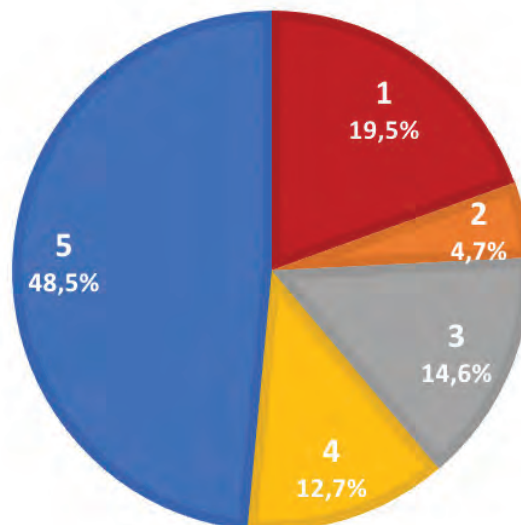
A megkérdezettek 42,3%-a egyáltalán nem értett egyet azzal, hogy a nagy állattartó telepeken ideálisak a körülmények az állatok számára (11. ábra). Kimagasló eltérés mutatkozik a különböző korosztályok képviselői között: az idős, 75 év

feletti korosztály tagja átlagosan 3,5 (szórás: 1,85; medián: 4,5) pontra értékelték az állítást, míg a 25–34 év közöttiek 1,89-re (szórás: 1; medián: 2). Az iskolázottság ugyancsak befolyásoló tényezőnek bizonyult, míg a felsőoktatásban részesültek átlagos értéke 1,89 (szórás: 1,01; medián: 2), addig az alapfokú végzettséggel rendelkezőknél ez az érték 3,33 (szórás: 1,49; medián: 3). A nők ($p < 0,001$), a fiatalabb korosztályok tagjai ($p < 0,05$), és a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők ($p < 0,001$) kedvezőtlenebbnek ítélik a telepi körülményeket (12. ábra). A haszonállatok érzelmi intelligenciáját az állattartók, a fiatalok, valamint a magasabb végzettségűek nagyobbban tartják a többi demográfiai csoporthoz képest ($p < 0,05$). A haszonállatok felhasználása megosztó kérdésnek bizonyult. A válaszadók 31,4%-a egyáltalán nem értett egyet azzal az állítással, miszerint a haszonállatoknak a szükségleteink kielégítése a feladatuk, míg 8,9%-uk teljes mértékben egyetértett vele és 30,1%-uk a középértéket adta meg. Az állattartók ($p < 0,001$), a nők ($p < 0,001$), a fiatalabb korosztály tagjai ($p < 0,001$), valamint a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők ($p < 0,01$) kevésbé értenek egyet a haszonállatok intenzív tartásával és felhasználásával (13. ábra).

A válaszadók 31,4%-a egyáltalán nem értett egyet azzal az állítással, miszerint a haszonállatoknak a szükségleteink kielégítése a feladatuk

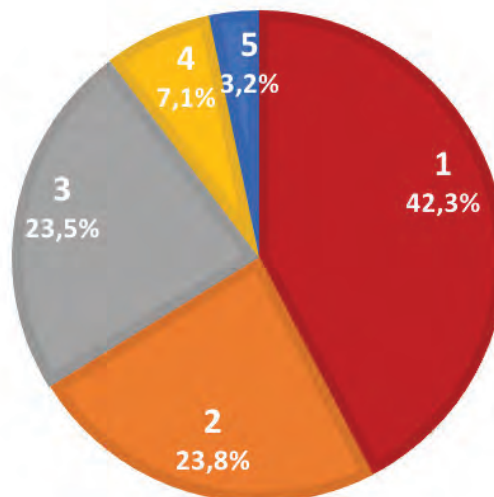
10. ÁBRA. A megfelelő tenyésztő fontosságával kapcsolatos attitűdök átlagának megoszlása ($n = 843$, 5 fokozatú Likert-skála, állítás: „A megfelelő tenyésztő kiválasztása fontos”, 1: egyáltalán nem értek egyet, 5: teljes mértékben egyetértek)

FIGURE 10. Average distribution of attitudes regarding the importance of an appropriate breeder ($n = 843$, five-point Likert-scale, statement: „Choosing the right breeder is important”, 1: I completely disagree, 5: I completely agree)

11. ÁBRA. A haszonállattartó telepekkel szembeni attitűdök átlagának megoszlása ($n = 843$, 5 fokozatú Likert-skála, állítás: „Az állattartó telepeken optimálisak a körülmények az állatok számára”, 1: egyáltalán nem értek egyet, 5: teljes mértékben egyetértek)

FIGURE 11. Average distribution of attitudes towards livestock farms ($n = 843$, five-point Likert-scale, statement: „The conditions are optimal for the animals on animal farms”, 1: I completely disagree, 5: I completely agree)

12. ÁBRA. A haszonállattartó telepekkel szembeni attitűdök átlagának megoszlása a válaszadók szocio-demográfiai adatai tükrében (n = 843)

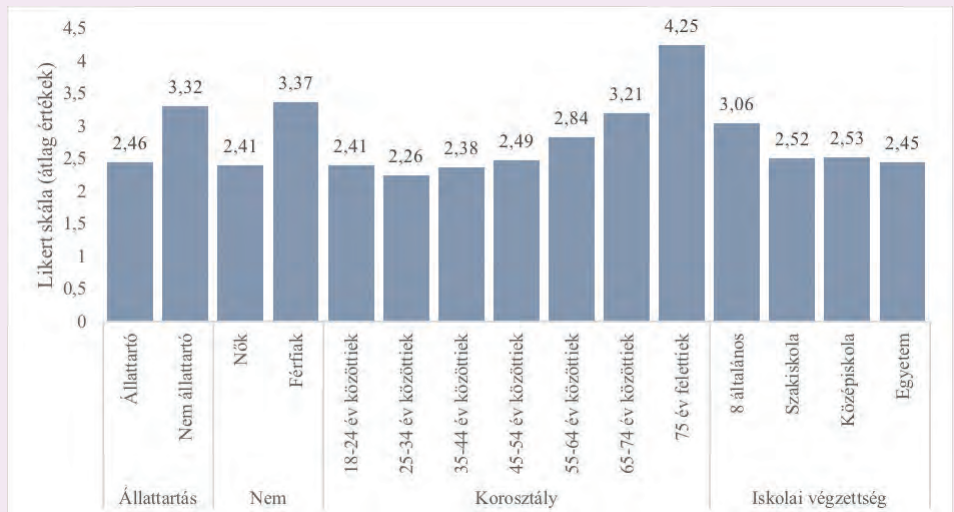
FIGURE 12. Average distribution of attitudes towards livestock farms according to the respondents' socio-demographic profile (n = 843)

Megjegyzés: 5 fokozatú Likert-skála, állítás: „Az állattartó telepeken optimálisak a körülmények az állatok számára”, 1: egyáltalán nem értek egyet, 5: teljes mértékben egyetértek

13. ÁBRA. A haszonállatok felhasználásával kapcsolatos attitűdök átlagának megoszlása a válaszadók szocio-demográfiai adatai tükrében (n = 843)

FIGURE 13. Average distribution of attitudes related to the use of farm animals according to the respondents' socio-demographic profile (n = 843)

Megjegyzés: 5 fokozatú Likert-skála, állítás: „A haszonállatoknak a szükségleteink kielégítése a feladatuk”, 1: egyáltalán nem értek egyet, 5: teljes mértékben egyetértek

KÖVETKEZTETÉSEK

A kitöltők jelentős része szoros érzelmi kapcsolatot ápol kutyájával, macskájával, családtagként tekintenek kedvencükre. Mély kötelékre enged következtetni az is, hogy a magánytól való védelem kiemelkedő jelentőséggel bír a megkérdezettek szerint. Mindezen túl azonban olyan hiedelmek, túlzások is kapcsolódnak az állattartáshoz, amelyek sem az emberek, sem az állatok érdekét nem szolgálják, és szakmailag meghaladottak.

Kiemelt feladat az ivartalanításról szóló hiedelmek eloszlatása. Az ivartalanítással szembeni attitűdök megosztottsága is rámutat arra, hogy fontos cél az ivartalanítás jelentőségének hangsúlyozása, valamint az állattartók megfelelő, hiteles tájékoztatása. Azok a kutyatartók, akik a jövőben sem szeretnék ivartalanítani kedvencüket, gyakran hivatkoznak későbbi tenyésztési, szaporítási szándékra. Fontos, hogy ez a csoport megismerje, mivel jár, ha nem megfelelően szelektált állatokat vonnak be a tenyésztésbe, szaporításba, ill. melyek egy felelős tenyésztő ismérvei.

A felmérés alapján fontos cél az ivartalanítás jelentőségének hangsúlyozása, valamint az állattartók megfelelő, hiteles tájékoztatása

Bár a megkérdezettek többsége szerint nem ideálisak a haszonállatok számára a telepi körülmények, sőt egyetértenek abban, hogy ezek az állatok is rendelkeznek érzelmeikkel, a felhasználásuk megítélése ennél jóval összetettebb. Az állattjóléti követelményeket prioritásként kezelő, felelős haszonállattartóknak érdemes lenne állataik tartási körülményeit megismertetni mind szélesebb társadalmi csoportokkal a tévhitek eloszlata, ill. általánosítások, előítéletek elkerülése céljából.

IRODALOM

- Vetter Sz (2020) Az állatkínzás szabályozása gazdasági és társadalmi mutatók tükrében. Doktori disszertáció, Gödöllő, Szent István Egyetem, Gazdálkodás- és Szervezéstudományi Doktori Iskola. https://archive.szie.hu/sites/default/files/vetter_szilvia_tezis.pdf
- Kalof L (2007) Looking at animals in human history. Reaktion Books. London
- Allen C, Trestman M (1995) Animal Consciousness. <https://plato.stanford.edu/archives/win2020/entries/consciousness-animal/>
- Topál J, Hernádi A (2011) Gyógyító állatok: Tudomány vagy kuru-zslás? Magyar Tudomány 2011/6. 678–686. <http://www.matud.iif.hu/2011/06/06.htm>
- Sátori Á (2006) Állatokhoz való viszony a társas-társadalmi kapcsolatok rendszerében. Doktori disszertáció, Budapest, ELTE, Pszichológia Doktori Iskola. <http://hdl.handle.net/10831/46238>
- Balka Gy, Bálint Á, Cságola A, Farsang A, Kiss I, Zádori Z (2020) A koronavírusok biológiája, különös tekintettel a SARS-CoV-2-re és a COVID-19-re. Magyar Állatorvosok Lapja 142:259–277
- Balka Gy, Bálint Á, Cságola A, Farsang A, Jerzsele Á, Kiss I, Zádori Z (2020) A háziállatok főbb koronavírussai, és a SARS-CoV-2 elleni-vakcinás és gyógyszeres védekezés lehetőségei. Magyar Állatorvosok Lapja 142:323–348
- Vetter Sz, Vízi V, Ózsvári L (2021) A magyarországi kutyatartási szokások a COVID-19-világjárványban- 2021-es országos reprezentatív felmérés előzetes eredményei. Magyar Állatorvosok Lapja 144:3–12
- Halász L, Hunyadi Gy, Marton LM (1979) Az attitűd pszichológiai kutatásának kérdései. Akadémiai Kiadó, Budapest
- Ellingsen K, Zanella AJ, Bjerkås E, Indrebø A (2015) The Relationship between Empathy, Perception of Pain and Attitudes toward Pets among Norwegian Dog Owners. Anthrozoös 23:231–243 <https://doi.org/10.2752/175303710X12750451258931>
- Jacobson KC, Chang L (2018) Associations Between Pet Ownership and Attitudes Toward Pets With Youth Socioemotional Outcomes. Frontiers in Psychology 9:2304 <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.02304>
- Babos E (2013) Módszertani előtanulmány óvodáskorú gyerekek kutyával történő fejlesztésére. Alkalmazott Pszichológia 13:59–81 http://ap.elte.hu/wp-content/uploads/2015/07/APA_2013_3_BABOS.pdf
- Levine GN, Allen K, Braun LT, Christian HE, Friedmann E, Taubert KA, Thomas SA, Wells DL, Lange RA (2013) Pet Ownership and Cardiovascular Risk. Circulation 127:2353–2363 <https://doi.org/10.1161/CIR.0b013e31829201e1>
- Brooks H, Rushton K, Walker S, Lovell K, Rogers A (2016) Ontological security and connectivity provided by pets: a study in the self-management of the everyday lives of people diagnosed with a long-term mental health condition. BMC Psychiatry 16:409 <https://doi.org/10.1186/s12888-016-1111-3>
- Bao KJ, Schreer G (2016) Pets and Happiness: Examining the Association between Pet Ownership and Wellbeing. Anthrozoös 29:283–296 <https://doi.org/10.1080/08927936.2016.1152721>
- Cherniack EP, Cherniack AR (2014) The Benefit of Pets and Animal-Assisted Therapy to the Health of Older Individuals. Current Gerontology and Geriatrics Research 2014:e623203 <https://doi.org/10.1155/2014/623203>
- Wood L, Martin K, Christian H, Nathan A, Lauritsen C, Houghton S, Kawachi I, McCune S (2015) The Pet Factor - Companion Animals as a Conduit for Getting to Know People, Friendship Formation and Social Support. PLOS ONE 10:e0122085 <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0122085>
- Google forms: <https://www.google.hu/intl/hu/forms/about/>
- We are social (2021) Digital in 2020. <https://wearesocial.com/digital-2020>
- R statisztikai program. <https://www.r-project.org/>
- Tóth L, Juhász Zs, Ózsvári L (2021) A kisállat-fizioterápia állatorvosi és állattulajdonosi megítélése Magyarországon. Magyar Állatorvosok Lapja 143:717–728
- Tóth S, Vetter S, Ózsvári L, Sajtos V (2022) A kutyaválasztás-szemponjtjai és a felelős állattartás a COVID-19-világjárvány idején: felmérés leendő kutyatartók és állatvédelemmel foglalkozó civilszervezetek körében. Magyar Állatorvosok Lapja 144:223–232

Közlésre érk.: 2022. dec. 19.